

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA
NUOTOLINIO POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2025-10-30 Nr. TP-8

Vilnius

Posėdis įvyko 2025 m. spalio 14 d. 13 val. e. ryšio priemonėmis pusiau nuotoliniu būdu.

Posėdžio pirmininkė Dalia Urbanavičienė.

Posėdžio sekretorė Laura Stankevičienė.

Dalyvavo: Etninės kultūros globos tarybos (toliau – EKG, Taryba) pirmininkė doc. dr. Dalia Urbanavičienė, EKG nariai – Jonas Rudzinskas, Nijolė Balčiūnienė, Sandra Daugirdienė, Ona Drobelenė, Vilma Griškevičienė, Virginijus Jocys, Vaida Kasparavičienė, doc. Virginijus Kašinskas, Angelė Kavaliauskienė, dr. Lina Leparskienė, Olijardas Lukoševičius, prof. dr. Lina Petrošienė, doc. dr. Dalia Senvaitytė, dr. Loreta Sungailienė, dr. Žilvytis Šaknys, Gita Šapranauskaitė, Jonas Vaiškūnas; Aukštaitijos regioninės etninės kultūros globos tarybos pirmininkė Milda Petkevičienė-Dečkovienė; EKG specialistai – dr. Jolita Eidikonienė, Asta Žernienė, Valia Skrodenienė, Vilma Žukauskienė, Laura Stankevičienė, Violeta Dubnikienė, dr. Regina Mikškaitė-Čičiurkienė, Jūratė Pancerova. Posėdžio viešnia – prof. dr. Erika Ribašauskienė, Lietuvos socialinių mokslų centro Ekonomikos ir kaimo vystymo instituto jaunesnioji mokslo darbuotoja.

Posėdžio kvorumas yra. Posėdžio įrašas pridedamas.

DARBOTVARKĖ:

1. Dėl siūlymų teisiškai įtvirtinti gyvojo muziejaus statusą bei darbo pobūdžio pokyčių Antano ir Jono Juškų etninės kultūros muziejuje.
2. Dėl siūlymų teisiškai užtikrinti svaresnę valstybės pagalbą etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo srities nevyriausybinėms organizacijoms.
3. Dėl siūlymų papildyti Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatymą įtraukiant Aukštaitijos, Šiaudinių sodų, Tautinio paveldo, Tautinių drabužių atmintinas dienas.
4. Dėl atmintinų Kanklių metų ženklo.
5. Dėl siūlymo teikti Aldonos Vaicekauskienės kandidatūrą Kultūros ministerijos premijai už etninės kultūros ir nematerialaus paveldo puoselėjimą ir sklaidimą.
6. Dėl pakeitimų regioninių etninės kultūros globos tarybų sudėtyje.
7. Dėl EKG nuostatų apie Helovino ir Vėlinių santykį sklaidos tęstinumo.
8. Dėl siūlymo svarstyti klausimą dėl Etninės kultūros globos tarybos pozicijos Kultūros protesto bei iniciatyvos „Etnokultūra – ne chaltūra“ atžvilgiu.
9. Kiti klausimai.

Posėdžio pradžioje buvo svarstoma darbotvarkės klausimų eiga. Pasiūlyti keli variantai:

1. Palikti darbotvarkę tokią, kokia pateikta.
2. Nukelti 4-ą klausimą dėl Kanklių metų ženklo į pabaigą, kitus klausimus paankstinant.
3. Sukeisti vietomis 4-ą klausimą dėl Kanklių metų ženklo ir 8-ą klausimą dėl Etninės kultūros globos tarybos pozicijos iniciatyvos „Etnokultūra, ne chaltūra“ atžvilgiu.

Po diskusijų buvo balsuojama dėl visų trijų variantų: už pirmąjį variantą (esamą darbotvarkę) balsavo 8 nariai; už antrąjį – 2 nariai; už trečiąjį – 7 nariai. Daugumai balsavus už pirmąjį variantą, patvirtinta iš anksto pateikta darbotvarkė.

1. SVARSTYTA. Siūlymai teisiškai įtvirtinti gyvojo muziejaus statusą bei darbo pobūdžio pokyčiai Antano ir Jono Juškų etninės kultūros muziejuje.

D. Urbanavičienė pristatė klausimą, informavo apie savo apsilankymą Kauno rajono muziejaus padalinyje Antano ir Jono Juškų etninės kultūros muziejuje (toliau – Juškų muziejus) ir pabrėžė, kad ši įstaiga veikia kaip gyvasis muziejus, jo lankytojai priimami tarsi namuose, bet kurią savaitės dieną, muziejuje vakarais vyksta daug renginių. Tačiau toks muziejaus veiklos modelis nėra teisiškai apibrėžtas, o pastaruoju metu Kauno rajono muziejaus direktoriaus įsakymu pareikalauta Juškų muziejuje lankytojus priimti tik antradieniais – šeštadieniais nuo 10 iki 18 val.. Ji pasiūlė ieškoti sprendimų, kaip įteisinti gyvojo muziejaus statusą teisiniu lygmeniu.

V. Jocys pritarė, kad klausimas aktualus, ir pabrėžė, jog reikėtų aiškiai įvardyti ne tik Juškų muziejaus, bet ir kitų panašaus pobūdžio muziejų veiklos specifiką bei įvertinti galimybes teisiškai apibrėžti gyvojo muziejaus sąvoką.

O. Lukoševičius atkreipė dėmesį, kad pagal Muziejų įstatymą visi muziejai Lietuvoje turi dirbti nustatytomis valandomis.

J. Vaiškūnas pasiūlė sudaryti darbo grupę, kuri nuvyktų į Juškų muziejų ir vietoje įvertintų esamą situaciją.

N. Balčiūnienė pritarė darbo grupės sudarymui ir pasiūlė į ją įtraukti kelis Tarybos narius, galinčius objektyviai įvertinti muziejaus veiklą.

V. Griškevičienė išsakė nuomonę, kad reikėtų įtraukti ir Seimo Kultūros komiteto atstovus, kad būtų stipresnis institucinės partnerystės aspektas.

V. Kašinskas pabrėžė, jog svarbu šią situaciją vertinti plačiau, lyginant su kitais panašiais muziejais Lietuvoje, kad būtų galima suformuoti bendrą gyvojo muziejaus sampratą. G. Šapranauskaitė atkreipė dėmesį, kad jei įtraukiamas žodis „muziejus“, inicijuojamas Lietuvos Respublikos muziejų įstatymo keitimą.

J. Vaiškūnas papildė, kad reikia parengti ir kreipimąsi į Kauno rajono savivaldybę, siekiant išsaugoti muziejaus veiklos pobūdį.

Pasiūlyta J. Vaiškūną, V. Kašinską, N. Balčiūnienę ir V. Griškevičienę įtraukti į darbo grupės sudėtį.

Kalbėjo: Dalia Urbanavičienė, Virginijus Jocys, Jonas Vaiškūnas, Nijolė Balčiūnienė, Vilma Griškevičienė, Virginijus Kašinskas, Olijardas Lukoševičius, Gita Šapranauskaitė.

NUTARTA (bendru sutarimu): 1. Sudaryti darbo grupę situacijai įvertinti nuvykus į Antano ir Jono Juškų etninės kultūros muziejų, į darbo grupę įtraukti Joną Vaiškūną, Virginijų Kašinską, Nijolę Balčiūnienę, Dalią Urbanavičienę. 2. Derinti grupės išvykos laiką su Seimo Kultūros komiteto nariais, kurie kviečiami vykti kartu. 2. Inicijuoti svarstymą dėl gyvojo muziejaus statuso įteisinimo teisiniu lygmeniu – svarstyti galimybę įtraukti gyvojo muziejaus sampratą į galiojantį Lietuvos Respublikos muziejų įstatymą ar kitus susijusius teisės aktus. 3. Atsižvelgiant į išskirtinę Antano ir Jono Juškų muziejaus situaciją, parengti kreipimąsi į Kauno rajono savivaldybę dėl gyvojo muziejaus veiklos pobūdžio išsaugojimo šiame muziejuje. 4. Įvertinti ir kitų panašaus pobūdžio muziejų Lietuvoje (pvz., Kintų Vydūno kultūros centras, Vyskupo Motiejaus Valančiaus gimtinės muziejus ir kt.) situaciją, siekiant apibrėžti bendrą gyvojo muziejaus sampratą.

2. SVARSTYTA. Siūlymai dėl svaresnės valstybės pagalbos etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo srities nevyriausybinėms organizacijoms teisės aktuose.

D. Urbanavičienė pristatė klausimą ir apibendrino tyrimo, atlikto Erikos Ribašauskienės, duomenis: dauguma etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo srities NVO neturi etatų, patalpų, nuolatinių pajamų, jų apyvarta itin maža, o biurokratiniai reikalavimai per dideli. Ji siūlė svarstyti, kaip sumažinti administracinę naštą mažos apyvartos organizacijoms ir kaip užtikrinti, kad atsirastų didesnės galimybės etnokultūros srities NVO gauti valstybės paramą, nes dabar NVO veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose parama labiau užtikrinama socialinės paskirties ir jaunimo NVO, bet kultūrą apskritai nėra tinkamai įvardyta įstatymuose tarp valstybės remiamų sričių.

E. Ribašauskienė pristatė tyrimo išvagas, pritarė, kad etnokulūrinėms NVO tenkanti biurokratinė našta didelė, tačiau įstatymų pakeitimai dėl atskaitomybės reikalavimų gali būti sunkiai įgyvendinami, nes jie susiję su viešųjų lėšų kontrolės principais. Pasiūlė svarstyti savivaldybių pagalbos NVO modelį – prašyti savivaldybių skirti finansininkus, padedančius vietos NVO pildyti ataskaitas. Be to, ji siūlė stiprinti etnokultūros, kaip horizontalaus prioriteto, įtvirtinimą valstybės programose.

J. Vaiškūnas teigė, kad reikėtų siūlyti sumažinti biurokratinę naštą NVO, kurių apyvarta mažesnė nei tam tikra suma (pvz., 25 tūkst. eurų), atleisti jas nuo perteklinių finansinių ataskaitų teikimo, nes tokios NVO dažnai veikia savanorystės pagrindu.

N. Balčiūnienė pritarė J. Vaiškūno siūlymui, pateikė praktinių pavyzdžių iš „Raskilos“ dainų klubo ir „Vilnijos“ draugijos veiklos pabrėždama, kad tokios organizacijos negauna jokio valstybės finansavimo, todėl reikalavimai dėl ataskaitų yra neproporcingi.

L. Sungailienė pažymėjo, kad daliai organizacijų pildyti ataskaitas nėra sudėtinga, o kai kurios savivaldybės turi buhalterius, padedančius tai atlikti. Pasiūlė surengti platesnį forumą, kuriame NVO galėtų pasidalyti patirtimi dėl veiklos ir finansinės atskaitomybės tvarkymo.

J. Rudzinskas pabrėžė, kad finansinių ataskaitų reikalavimai kyla iš Europos Sąjungos pinigų plovimo prevencijos politikos, todėl jų švelninimas mažai tikėtinas. Siūlė pastangas sutelkti ne į ataskaitų mažinimą, o į sąlygų gerinimą etninės kultūros NVO paramai gauti.

S. Daugirdienė pasidalijo praktine patirtimi, kad pildyti ataskaitas nėra sudėtinga, jei laikomasi nustatytų taisyklių ir naudojamosi elektroninėmis sistemomis, tačiau sutiko, kad vyresnio amžiaus NVO nariams reikia daugiau pagalbos.

D. Urbanavičienė apibendrino, jog svarbiausia – užtikrinti, kad etninės kultūros organizacijos būtų aiškiai įtrauktos į įstatymuose nurodytas remiamas sritis, bei siekti praktinės pagalbos mechanizmų mažoms NVO.

E. Ribašauskienė papildė, kad etninės kultūros veikla taip pat sukuria socialinį poveikį (įtraukties, bendruomeniškumo srityse), todėl šis aspektas turėtų atsispindėti teisės aktuose kaip paramos kriterijus.

J. Rudzinskas pabrėžė, kad etninės kultūros rodikliai negali būti vertinami pagal popkultūros vertinimo kriterijus (žiūrovų skaičius ir pan.) – etnokultūrai turi būti taikomas išskirtinis požiūris.

J. Vaiškūnas dar kartą pakartojo siūlymą atleisti mažos apyvartos NVO nuo perteklinių ataskaitų, siekiant sumažinti biurokratinę naštą.

Kalbėjo: Dalia Urbanavičienė, Erika Ribašauskienė, Jonas Vaiškūnas, Nijolė Balčiūnienė, Loreta Sungailienė, Jonas Rudzinskas, Sandra Daugirdienė.

NUTARTA (bendru sutarimu): 1. Aptarti lapkričio 10 d. Seime rengiamoje diskusijoje, kaip stiprinti etnokultūros kaip valstybės prioriteto svarbą ir pripažinimą, kad etnokultūros srityje veikiančios nevyriausybines organizacijas turėtų daugiau galimybių gauti valstybės paramą. 2. Siūlyti mažinti biurokratinę naštą nevyriausybiniams organizacijoms su mažesne nei 25 tūkst. eurų apyvarta.

3. SVARSTYTA. Siūlymai dėl Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatymo papildymo, įtraukiant Aukštaitijos, Šiaudinių sodų, Tautinio paveldo, Tautinių drabužių atmintinas dienas.

D. Urbanavičienė pristatė klausimą, priminė ankstesnius Tarybos siūlymus papildyti Atmintinų dienų įstatymą įtraukiant tradicines kalendorines šventes ir kitas atmintinas dienas (Tautinio drabužio, Tarmių dienas) bei paminėjo Aukštaitijos regioninės tarybos kreipimąsi dėl atmintinos Aukštaitijos dienos įteisinimo.

V. Dubnikienė patikslino, kad Taryba buvo svarsčiusi ir siūlymą atmintina diena paskelbti Šiaudinių sodų dieną gruodžio 5 d.

D. Urbanavičienė pasiūlė apsiriboti siūlymais tik dėl kelių naujų atmintinų dienų. Ji paragino pirmiausia apsvarstyti atmintinos Šiaudinių sodų dienos įtraukimą.

V. Jocys pasiteiravo, kodėl pasirinkta būtent ši data.

L. Sungailienė paaiškino, kad gruodžio 5 d. yra UNESCO sprendimo dėl šiaudinių sodų įrašymo į nematerialaus kultūros paveldo sąrašą data (2023 m.).

D. Urbanavičienė priminė ankstesnę Tarybos siūlymą dėl atmintinos Tautinių drabužių dienos liepos 6 d., pažymėdama, kad ši data jau tapusi tradicija, nors oficialiai nėra įteisinta.

N. Balčiūnienė išreiškė abejonę dėl siūlomos atmintinos dienos sutapimo su Valstybės diena.

D. Urbanavičienė paaiškino, kad valstybinės švenčių dienos gali sutapti su atmintinomis dienomis.

L. Sungailienė informavo, kad Lietuvos nacionalinio kultūros centro iniciatyva šią dieną jau daug metų kviečiama minėti Tautinio drabužio dieną pasipuošiant tautiniu kostiumu.

V. Dubnikienė pristatė siūlymą teikti kaip atmintiną dieną birželio 26-ąją (Tautinio paveldo įstatymo priėmimo dieną) skelbti Tautinio paveldo dieną.

J. Rudzinskas pritarė šiam siūlymui, pabrėždamas jo logiškumą.

N. Balčiūnienė pareiškė, kad toks pavadinimas gali būti per platus ir apimti kitas, jau ir taip minimas vertybes.

L. Sungailienė priminė, kad jau egzistuoja UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo diena (spalio 17 d.), todėl reikėtų įvertinti galimą dubliavimąsi.

J. Rudzinskas priminė, kad dėl siūlymo įteisinti atmintiną Tautodailės dieną (lapkričio 26 d.) jau buvo Tarybos balsuota ir siūlė ją įtraukti į dabar svarstomą teikimui atmintinų dienų sąrašą.

D. Urbanavičienė pasiūlė svarstyti Aukštaitijos regioninės tarybos pateiktą siūlymą dėl atmintinos Aukštaitijos dienos spalio 2-ąją (tai kalendorinė data, kai 1323 m. pirmą kartą rašytiniuose šaltiniuose paminėta Aukštaitija).

V. Jocys pritarė, kad tai tinkamas pagrindimas, priminė, jog Aukštaitijos metai taip pat buvo grindžiami šia data.

D. Senvaitytė pasiūlė patikslinti šaltinius su istorikais (pavyzdžiui, Tomu Baranausku), ar tikrai ši data yra siejama su pirmuoju Aukštaitijos paminėjimu.

L. Sungailienė atkreipė dėmesį, kad panašiai ir Žemaičių vienybės diena (liepos 13 d.) yra minima kaip kultūrinė tradicija, bet dar nėra įstatyme kaip atmintina diena.

Kalbėjo: Dalia Urbanavičienė, Violeta Dubnikienė, Virginijus Jocys, Loreta Sungailienė, Nijolė Balčiūnienė, Jonas Rudzinskas, Dalia Senvaitytė.

NUTARTA (bendru sutarimu): 1. Pateikti Seimo nariams siūlymą įtraukti į Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatymą spalio 2-ąją kaip atmintiną Aukštaitijos dieną (Aukštaitijos vardas pirmą kartą paminėtas Taikos ir prekybos sutartyje 1323 m. spalio 2 d.). 2. Pasiūlyti kitoms regioninėms taryboms apsvarstyti galimybę teikti siūlymus dėl savo regiono atmintinos dienos bei juos pristatyti EKG. 3. Teikti siūlymą, kad į Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatymą būtų įtraukta Tautinių drabužių diena liepos 6 d., remiantis Lietuvos nacionalinio kultūros centro ilgamete iniciatyva. 4. Teikti siūlymą įtraukti gruodžio 5 d. kaip Šiaudinių sodų dieną į Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatymą, nes tą dieną 2023 m. sodai buvo įrašyti į UNESCO nematerialaus kultūros paveldo sąrašą. 5. Teikti siūlymą papildyti Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatymą, įtraukiant lapkričio 26-ąją kaip Tautodailės dieną.

4. SVARSTYTA. Atmintinų Kanklių metų ženklo projektas.

D. Urbanavičienė paaiškino, kad iš dizainerės yra gauti atmintinų Kanklių metų ženklo keli logotipo variantai ir paprašė V. Žukauskienės juos pristatyti.

N. Balčiūnienė pastebėjo, kad viename iš pateiktų variantų sunku išvelgti kanklių motyvą.

D. Urbanavičienė paaiškino, kad tame variante saulutės ornamentas sudarytas iš kanklių, tačiau pripažino, kad tai gali būti ne iš karto aišku. Ji pasakė, kad jai labiausiai patinka aštuntas variantas, tačiau šriftas galėtų būti švelnesnis.

V. Jocys pritarė, kad aštuntas variantas aiškesnis ir tinkamesnis.

J. Rudzinskas išsakė nuomonę, kad aštuntas ženklas yra aiškiausias – jame gerai atpažįstamos kanklės ir saulutės ornamentas, būdingas šiam instrumentui.

N. Balčiūnienė pritarė J. Rudzinsko pastaboms.

L. Sungailienė pažymėjo, kad dailininkė dar gali patobulinti šriftą pagal proporcijas ir išlaikyti estetinį vientisumą. Ji pritarė aštuntam variantui pabrėždama, kad jis derina šiuolaikiškumą ir etninį atpažįstamumą.

V. Kašinskas pasiūlė aštuntą variantą laikyti pagrindiniu, tobulinti jį atsižvelgiant į šrifto ir spalvinės gamos pasiūlymus.

O. Drobelenė pabrėžė, kad ženkle turėtų dominuoti pats simbolis, o ne užrašas.

Kalbėjo: Dalia Urbanavičienė, Vilma Žukauskienė, Nijolė Balčiūnienė, Jonas Rudzinskas, Virginijus Jocys, Loreta Sungailienė, Virginijus Kašinskas, Ona Drobelenė.

NUTARTA (bendru sutarimu). Pasirinkti iš devynių pateiktų Kanklių metų ženklo variantų aštuntąjį, siūlant dar patobulinti jo šriftą, sukurti spalvinę raišką.

5. SVARSTYTA. Siūlymas teikti Aldonos Vaicekauskienės kandidatūrą Kultūros ministerijos premijai už etninės kultūros ir nematerialaus paveldo puoselėjimą ir skleidimą.

D. Urbanavičienė pristatė klausimą dėl Aldonos Vaicekauskienės, gyvenančios Punske, kandidatūros teikimo premijai. Ji pažymėjo, kad kandidatė yra viena iš aktyviausių lietuvių etninės kultūros puoselėtojų Punsko krašte (Lenkija), daugelį metų dirbanti ekspedicinį, leidybinį ir bendruomeninį darbą.

N. Balčiūnienė pritarė kandidatūrai, pabrėžė A. Vaicekauskienės ilgametį nuoširdų darbą etninės kultūros srityje, jos pastangas atgaivinant senąsias tradicijas, įkurtą etnografinį muziejų ir organizuojamas Rasos šventes.

V. Jocys paklausė, ar teikimas bus Tarybos vardu, ar bus pateikta ir kitų rekomendacijų.

D. Urbanavičienė patvirtino, kad teikimas būtų Tarybos vardu, praverstų ir kitos rekomendacijos. Premijos nuostatai leidžia teikti kandidatūras ir užsienyje gyvenantiems etninės kultūros puoselėtojams, todėl šis teikimas atitinka reikalavimus.

L. Sungailienė pasiūlė papildomai pateikti Lietuvos nacionalinio kultūros centro rekomendaciją, nes institucija bendradarbiauja su kandidate.

Ž. Šaknys taip pat pasiūlė parašyti rekomendaciją.

O. Droblienė papildė, kad Aldona Vaicekauskienė daug metų aktyviai bendradarbiauja su Dzūkijos regionine Taryba, dalyvauja renginiuose ir posėdžiuose, todėl jos indėlis gerai žinomas visai Tarybai.

Kalbėjo: Dalia Urbanavičienė, Nijolė Balčiūnienė, Virginijus Jocys, Ona Droblienė, Jonas Rudzinskas, Loreta Sungailienė.

NUTARTA (bendru sutarimu): 1. Pritarti Aldonos Vaicekauskienės kandidatūros teikimui Kultūros ministerijos premijai už etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo puoselėjimą ir skleidimą. 2. Pavesti Daliai Urbanavičienei suderinti ir galutinai parengti teikimo dokumentus. 3. Į teikimo rengimą įtraukti kitus EKG narius – Žilvytį Šaknį (rekomendacija dėl mokslinių darbų), Loretą Sungailienę (Lietuvos nacionalinio kultūros centro rekomendacija), kitus Tarybos narius, galinčius pateikti papildomas rekomendacijas.

6. SVARSTYTA. Regioninių etninės kultūros globos tarybų sudėties pakeitimai.

Dalia Urbanavičienė pristatė klausimą dėl dviejų regioninių etninės kultūros globos tarybų sudėties pakeitimų. Pažymėjo, kad pakeitimai atliekami atitinkamų įstaigų delegavimu, todėl Taryba turi juos patvirtinti, kad nauji nariai būtų laikomi pilnateisiais regioninių tarybų nariais.

N. Balčiūnienė pritarė, kad pakeitimai yra tinkami.

J. Pancerova patvirtino, kad pastarasis pakeitimas susijęs su kultūros įstaigų reorganizacija – Salos etnokultūros centras prijungtas prie Šilutės kultūros centro, todėl deleguota nauja atstovė.

Kalbėjo: Dalia Urbanavičienė, Nijolė Balčiūnienė, Jonas Rudzinskas, Jūratė Pancerova.

NUTARTA (bendru sutarimu): 1. Patvirtinti Aukštaitijos regioninės etninės kultūros globos tarybos narių sąrašo pakeitimus: Liną Bartašienę (Pasvalio rajono savivaldybė) – vietoj Daivos Adamkavičienės. 2. Patvirtinti Mažosios Lietuvos regioninės etninės kultūros globos tarybos narių sąrašo pakeitimus: Sonatą Verbučianskę (Šilutės kultūros centro Rusnės skyrius) – vietoj Jūratės Daugalienės.

7. SVARSTYTA. EKG nuostatos dėl sklaidos apie Helovino ir Vėlinių santykį tęstinumo.

D. Urbanavičienė priminė, kad ankstesniais metais Taryba buvo parengusi ir viešai paskelbusi kreipimąsi, ragindama vietoj Helovino renginių organizavimo įsitraukti į „Gerumo, atminties ir bendrystės“ akciją artėjant Vėlinių laikotarpiui. Ši akcija buvo siūloma kaip pozityvi alternatyva, kviečianti pagerbti mirusiuosius, stiprinti bendruomeniškumą, padėti vienišioms žmonėms bei puošti aplinką rudeninėmis gamtos priemonėmis. D. Urbanavičienė pasiūlė tęsti šią iniciatyvą ir šiemet, atnaujinti kreipimosi tekstą bei išplatinti įvairioms institucijoms ir žiniasklaidai. Taip pat pasiūlyta svarstyti galimybę ateityje teikti Seimui siūlymą įtraukti į Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymą nuostatą, kad žymėjimo reikalavimai („N-7“, „N-14“) būtų taikomi ne tik žiniasklaidai, bet ir viešiesiems renginiams, kuriuose pateikiamas vaikams netinkamas turinys.

D. Senvaitytė atkreipė dėmesį, kad tokio reguliavimo įgyvendinimas praktikoje būtų sudėtingas dėl privačių iniciatyvų kontrolės. Dalia Urbanavičienė paaiškino, kad galėtų būti taikomas principas, kai organizatoriai įrengia atskiras erdves pagal amžiaus grupes, o pažeidimų atvejais galėtų veikti skundų ir priežiūros sistema, kaip tai daroma kitose srityse.

V. Jocys pritarė idėjai, kad renginiai turėtų atitikti bendrus viešo elgesio ir nepilnamečių apsaugos principus. Jis taip pat pasiūlė kreipimesi pabrėžti atjautos, bendruomeniškumo ir pagarbos išėjusiems žmonėms vertybes.

L. Petrošienė išreiškė susirūpinimą, kad per didelis dėmesys draudimams gali turėti priešingą efektą, ir pasiūlė labiau orientuotis į edukaciją bei patrauklios alternatyvos kūrimą. Ji pažymėjo, kad būtina ieškoti kūrybiškų ir patrauklių formų, kad tradicinės šventės vaikams ir jaunimui taptų tokios pat įdomios kaip komercializuotas Helovinas.

A. Kavaliauskienė pasiūlė vengti kategoriško tono ir draudimų. Jos teigimu, Tarybos žinutė turėtų būti formuojama kaip supratimą ir alternatyvų paiešką skatinantis kvietimas, o ne kaip pasmerkimas ar draudimas.

D. Urbanavičienė pritarė šiai nuostatai, pabrėždama, kad reikia parodyti pagarbą anapusiniam pasauliui vengiant jo demonizavimo, skatinti lietuviškų papročių tęstinumą ir prasmės išsaugojimą. Ji informavo, kad parengtas atnaujintas kreipimosi tekstas bus išsiųstas Tarybos nariams suderinti,

prašant greitai pateikti pastabas. Taip pat pranešė, kad spalio 23 d. planuojama LNK laida apie Vėlines ir Heloviną, į kurią kviečiami dalyvauti Tarybos nariai. Dalyvauti sutiko Dalia Urbanavičienė ir Jonas Vaiškūnas.

Kalbėjo: Dalia Urbanavičienė, Dalia Senvaitytė, Virginijus Jocys, Lina Petrošienė, Angelė Kavaliauskienė, Jonas Vaiškūnas.

NUTARTA (bendru sutarimu): 1. Tęsti jau ne pirmi metai pradėtą Etninės kultūros globos tarybos iniciatyvą skelbti akciją „Gerumo, atminties ir bendrystės dienos artėjant Vėlinėms“ kaip alternatyvą Helovinui. 2. Pavesti Daliai Urbanavičienei parengti atnaujintą rašto tekstą remiantis ankstesnio rašto apie akciją turiniu, papildant jį pasiūlymais, išsakytais posėdžio metu. Raštą išsiųsti kultūros, švietimo ir socialinės apsaugos valdžios institucijoms, savivaldybių kultūros ir švietimo skyriams. 3. Parengti spaudos pranešimą apie skelbiamą akciją ir išsiųsti naujienų internetinėms svetainėms, televizijoms, radijo stotims. 4. Dalyvauti LNK televizijos laidoje spalio 23 d. pateikiant EKGK poziciją dėl Helovino ir Vėlinių (dalyvauja Dalia Urbanavičienė, Jonas Vaiškūnas, kiti Tarybos nariai pagal galimybes).

8. SVARSTYTA. Siūlymas svarstyti Etninės kultūros globos tarybos poziciją kultūros protesto bei iniciatyvos „Etnokultūra – ne chaltūra“ atžvilgiu.

D. Urbanavičienė pristatė klausimą ir priminė, kad Taryba, kaip Seimui atskaitinga ekspertinė institucija, įpareigota padėti Vyriausybei (taip pat Kultūros ministerijai) spręsti strateginius etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo klausimus, todėl negali reikšti politinių ar protesto pobūdžio pareiškimų, taip pat negali pasisakyti dėl ministrų paskyrimo ar Seimo frakcijų sudarymo tinkamumo. Ji pabrėžė, jog iniciatyva „Etnokultūra – ne chaltūra“ kilo iš dalies etnokultūrinės visuomenės, tačiau Tarybai nederėtų tapti šios iniciatyvos dalyve, kad nebūtų pažeistas politinio neutralumo principas. Ji taip pat aptarė pastaraisiais metais ypač suprastėjusią etninės kultūros padėtį: trūksta jos integravimo į kultūros politikos dokumentus, mažėja finansavimas, neberengiami etninės kultūros specialistai, mažėja etnokultūrinis ugdymas švietimo sistemoje.

L. Sungailienė kalbėjo apie viešosios komunikacijos svarbą – Tarybos nariai, pasisakydami asmeniškai, turėtų labai aiškiai pažymėti, kad tai nėra institucijos nuomonė. Ji pabrėžė, kad klaidinanti viešoji interpretacija gali pakenkti Tarybos reputacijai, todėl būtina formuoti profesionalų, argumentuotą santykį su visuomene. L. Sungailienė pabrėžė, kad proteste išsakyti klausimai yra svarbūs.

D. Senvaitytė teigė, kad kultūros protestas greta kitų dalykų parodė nepasitenkinimą tuo, kad populistinių partijų atstovai pasitelkia etninę kultūrą kaip įrankį manipuliacijai rinkėjais, bando priešpriešinti etninę kultūrą kultūrai apskritai. Reikėtų Etninės kultūros globos tarybos pozicijos šiuo klausimu.

G. Šapranauskaitė pabrėžė, kad etninės kultūros tema neturi būti naudojama politinei reklamai ar viešųjų ryšių tikslams, nes tai iškreipia esmę.

A. Kavaliauskienė pritarė pirmininkės pozicijai ir pabrėžė, jog Tarybos tonas turi būti santūrus siekiant vienyti, o ne skaldyti.

S. Daugirdienė pastebėjo, kad protesto emocijos kyla iš realių problemų – menko valdžios įsiklausymo į kultūros lauko keliamas problemas, į regionus ir bendruomenes, tačiau jas reikia spręsti argumentais, o ne viešais pareiškimais.

N. Balčiūnienė sakė, jog svarbu matyti protesto priežastis. Žmonės pavargo nuo abejingumo etninės kultūros klausimams, tačiau Taryba turėtų siekti dialogo, o ne konfrontacijos.

V. Jocys išreiškė palaikymą, pabrėždamas, kad Tarybos pozicija turi būti grindžiamos faktais ir dokumentais.

J. Rudzinskas taip pat pritarė, kad emociniai pareiškimai nėra šios institucijos kelias – svarbu išlaikyti kryptį ir kalbėti apie srities turinį, o ne apie politinius paskyrimus ar pan.

Kalbėjo: Dalia Urbanavičienė, Loreta Sungailienė, Dalia Senvaitytė, Gita Šapranauskaitė, Angelė Kavaliauskienė, Sandra Daugirdienė, Nijolė Balčiūnienė, Virginijus Jocys, Jonas Rudzinskas.

NUTARTA. Pavesti Tarybos pirmininkei Daliai Urbanavičienei parengti EKGKGT poziciją dėl paastrėjusios kultūrinės situacijos atspindinčio rašto projektą ir jį suderinti su Tarybos nariais el. būdu.

Posėdžio pirmininkė

Dalia Urbanavičienė

Posėdžio sekretorė

Laura Stankevičienė